

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра української мови та прикладної лінгвістики

**ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ВИСТУПІВ
ТА ПРОМОВ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО**

Кваліфікаційна робота
на здобуття ОС «бакалавр»
студентки IV курсу
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»,
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.01 «Українська мова
і література», ОПП «Українська і
англійська мови: переклад та редагування»
Поліни МИХАЙЛЕНКО

Науковий керівник:
к.філол.н., доцент кафедри української
мови та прикладної лінгвістики
Олена ГАПЧЕНКО

«Допущено до захисту»
Протокол № 11 засідання кафедри
української мови та прикладної лінгвістики
ННІФ від 01.06.2023
Завідувач кафедри _____ **Сергій РІЗНИК**

КИЇВ – 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Політичний дискурс: визначення й основні характеристики	
1.1 Визначення поняття «політичний дискурс».....	6
1.2 Характеристика політичного дискурсу.....	10
1.3 Жанри політичного дискурсу.....	13
Висновки до Розділу 1.....	15
Розділ 2. Ідіостиль: визначення й аналіз	
2.1. Поняття мовної особистості.....	17
2.2. Поняття «ідіостиль» та проблеми перекладу.....	20
Висновки до Розділу II.....	22
Розділ 3. Ідіостиль Володимира Зеленського: особливості перекладу	
3.1. Аналіз ідіостилю В. Зеленського.....	24
3.2. Інавгураційна промова Володимира Зеленського: аналіз вихідного тексту і перекладу.....	26
3.3. Аналіз перекладу стилістичних прийомів, використаних в інавгураційній промові Володимира Зеленського.....	38
3.3.1 Лексичний повтор.....	38
3.3.2.Метафора.....	41
3.3.3. Метонімія.....	44
3.3.4. Епітет.....	45
3.3.5. Синтаксичний паралелізм.....	46
Висновки.....	48
Список використаних джерел.....	50

ВСТУП

Політика – надзвичайно складна та важлива сфера людських відносин. Це багатопланове соціальне явище, яке можна розглядати як інструмент свідомого саморегулювання суспільства.

Роль політики в житті сучасної людини зростає з неймовірною швидкістю. Політичне життя зміцнює статус громадянина, встановлює контакт між індивідом і державною владою.

Пропонувалися різні визначення політики: загальне "царське мистецтво", яке полягало у володінні ораторською майстерністю, військовою і судовою справою; умінням керувати людьми; «вберегти всіх громадян і по можливості зробити їх з гірших кращими» (Платон), знання про правильне і мудре правління (Макіавеллі), лідерство державного апарату або вплив на це лідерство (Макс Вебер).

Політична лінгвістика – це вивчення відносин між мовою та політикою. Мова використовується як засіб формування держави й вводиться в дію різними способами, які допомагають досягти політичних цілей. Мова дозволяє людям спілкуватися один з одним в широкому масштабі, що призводить до формування держави. Оскільки мова формує основу комунікації, політика, таким чином, знаходиться під її впливом.

Публічний виступ є важливим кроком у роботі кожного політичного діяча. Успішний політик не описує події, а переконує, пробуджує в адресаті наміри, спонукає до дії. Всього цього неможливо досягти без володіння навичками ораторського мистецтва.

Підготовлена мова привертає увагу аудиторії, пробуджує в ній ті думки та емоції, які необхідні оратору. Протягом багатовікової історії свого розвитку ораторське мистецтво використовувалося в різних сферах життя суспільства: духовної, ідеологічної, соціально-політичної. Найбільш широке застосування воно завжди знаходило в політичній діяльності.

В той же час треба звернути увагу на те, що більшість змін, які відбуваються в мові, переважно залежать від суспільно-політичної ситуації в певній країні й у світі в цілому. Політичний дискурс – явище сучасного повсякденного життя. Демократичне суспільство приділяє велику увагу мові політики. Крім того, мова політики цікавить не тільки фахівців, а й простих громадян.

У наші дні на політичній арені відбувається активна взаємодія між Україною та США, що мотивує до перекладу політичних виступів та інтерв'ю, з'являється необхідність у постійному вивченні текстів політичного дискурсу. Крім того, побудова текстів, його стилістичні особливості та наявність типовості також викликають великий інтерес у дослідників. В цьому і полягає актуальність дослідження.

Процеси міжнародної інтеграції, розширення міжнародного співробітництва, активний діалог між Україною, США, Великобританією та іншими країнами зумовлюють необхідність перекладу текстів політичних виступів.

Незважаючи на те, що тема особливостей перекладу політичних виступів та інтерв'ю широко обговорюється в науковому колі, багато перекладацьких труднощів, які можуть виникнути в процесі перекладу та шляхи їх вирішення залишаються маловивченими, чим зумовлена наукова новизна дослідження.

Об'єктом цього дослідження є ідіостиль Президента України Володимира Олександровича Зеленського, а предметом дослідження – способи перекладу стилістичних прийомів, які використовуються у його політичних виступах.

Мета дослідження – проаналізувати стилістичні прийоми, які використовуються в політичних виступах та промовах Володимира Зеленського, особливості їх перекладу англійською мовою.

Для досягнення мети були поставлені такі завдання:

- уточнити визначення понять «ідіостиль» та «політичний дискурс»;
- проаналізувати ідіостиль Володимира Зеленського на матеріалі його політичних виступів і промов;
- визначити, які були використані стилістичні прийоми;
- розробити критерії для аналізу перекладу стилістичних прийомів.

Матеріал дослідження: інавгураційна промова Володимира Олександровича (з сайту офіційного інтернет-представництва президента), промова Володимира Олександровича у Стенфордському університеті (з сайту «Суспільне Новини»), Новорічне привітання Президента України Володимира Зеленського (з сайту офіційного інтернет-представництва президента), дебати Зеленського та Порошенка (з сайту ТСН), переклади промов (з сайтів офіційного інтернет - представництва президента та англomовного сайту Speakola),

Для успішного досягнення поставленої мети були використані такі методи: збір, вивчення, теоретичний аналіз і узагальнення праць вчених-лінгвістів; метод суцільної вибірки, описовий метод; дискурсивний, риторичний, корпусний, соціолінгвістичний аналізи.

Теоретичне значення дослідження полягає в спробі узагальнити погляди вчених-лінгвістів на проблему для того, щоб виділити ключові особливості перекладу політичних виступів.

Практичне значення дослідження: висновки, отримані в результаті дослідження, можуть бути корисні як в роботі перекладачів, які займаються перекладом політичних виступів та інтерв'ю, так і під час навчальних занять із перекладу.

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ I. ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС: ВИЗНАЧЕННЯ Й ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

1.1. Визначення поняття «політичний дискурс»

Особливим різновидом дискурсу є політичний дискурс. Політичний дискурс уже довгий час привертає увагу вчених-лінгвістів, які розглядають його з різних перспектив. Кожне таке дослідження внесло значний внесок у розвиток політичної лінгвістики. Однак, незважаючи на різноманіття поглядів, ні зарубіжні, ні вітчизняні вчені до спільного знаменника прийти не змогли. Досі ведуться суперечки щодо змісту та обсягу поняття «політичний дискурс». Вчені розглядають політичний дискурс як у широкому, так і у вузькому сенсі. Розглянемо докладніше яке визначення дискурсу дають нам вітчизняні та іноземні лінгвісти.

В електронній «Енциклопедії сучасної України» (словникова стаття В. Лісового) дискурс (від лат. *discursus* – бігання, колообіг) має кілька значень: 1) термін філософії та гуманітарних досліджень, за допомогою якого позначають аргументоване усне чи письмове обговорення будь-якої теми, в якому предметом дискусії стають і самі способи аргументації; 2) будь-яке мовлення, розмова, дискусія, особливості яких характеризують мовця. Первинним (традиційним) вважається використання терміна в його першому значенні, друге значення використовується у філософії та гуманістиці, передусім під впливом постмодерністського повороту у філософії [30].

У своїй праці «Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики» українська дослідниця Л. П. Нагорна пише, що політичний аспект поняття «дискурс» найточніше віддзеркалює його визначення як різновиду мовної комунікації, а також семантичного простору, в якому проходять апробацію політичні смисли. У широкому розумінні дискурс може розглядатися як механізм узгодження персонального, соціального і культурного знання. У більш вузькому, прикладному аспекті, він

зосереджується на аналізі мовного спілкування й окремих текстів, промов, інтерв'ю. У руслі теорії комунікації дослідження політичного дискурсу ведеться переважно на основі аналізу заяв політиків та політичних оглядачів, програм політичних партій і об'єднань, публікацій в ЗМІ, матеріалів спеціалізованих політологічних видань [18, с. 34].

У філології при вивченні політичного дискурсу аналізуються політичні та ідеологічні аспекти тексту. Однак, деякі дослідники також приділяють увагу особистим намірам, які транслює автор дискурсу. Основне завдання політичної філології – аналіз мовних особливостей і поведінки політика, виявлення засобів, завдяки яким йому вдається досягти влади й авторитету. Соціальна психологія розглядає політичний дискурс з погляду досягнення цілей, як явних, так і прихованих.

Політичний дискурс можна розглядати як своєрідну мову, яка тісно пов'язана з передачею інформації соціуму. Він виконує ряд функцій: інформативну, орієнтаційну, мобілізаційну, об'єднуючу та ідентифікаційну. Слід бути обережним з експресивною лексикою в політичному дискурсі, оскільки надмірне її використання шкодить інформаційній та консолідаційній функціям, а в деяких випадках навіть зводить їх на нуль.

Л.Б. Нагорна наголошує, що дати чітке визначення політичного дискурсу досить важко, а це означає що кожен має право визначати політичний дискурс на свій розсуд. "Усі елементи поля політики так чи інакше опосередковані дискурсом, відбиваються в дискурсі, реабілітуються через дискурс". А тому будь-який матеріал у ЗМІ, в якому йдеться про політику й автором якого є політик, або якщо він адресований політику, слід вважати політичним дискурсом [18, с. 36].

Доктор філологічних наук К. С. Серажим подає більш узагальнене визначення політичного дискурсу - це текст, зумовлений ситуацією політичного спілкування [20, с. 240].

Професорка Н. В. Кондратенко використовує комунікативно-дискурсивний підхід і тим самим визначає політичний дискурс як конкретний

вияв політичної комунікації, що передбачає актуалізацію політичного тексту в комунікативному акті взаємодії політичного суб'єкта (політика, політичної сили, влади) та об'єкта (аудиторії, електорату, виборця) [14, с. 12].

Український вчений у галузі комунікативної лінгвістики Ф. С. Бацевич подає більш широке пояснення дискурсу. Його теорія базується на тому, що дискурс – це тип комунікативної діяльності, інтерактивне явище, мовленнєвий потік, що має різні форми вияву (усну, писемну, внутрішню, паралінгвальну), відбувається в межах конкретного каналу спілкування, регулюється стратегіями та тактиками учасників; синтез когнітивних мовних і позамовних чинників, які визначаються конкретним колом «форм життя», залежних від тематики спілкування, має своїм результатом формування різноманітних мовленнєвих жанрів» [1, с. 138].

Вузького визначення політичного дискурсу дотримується голландський лінгвіст і дослідник аналізу дискурсу Т. ван Дейк. Він вважає, що політичний дискурс – це клас жанрів, обмежений соціальною сферою, саме політикою. Урядові обговорення, парламентські дебати, партійні програми, промови політиків – це ті жанри, які належать сфері політики. Вчений наголошує, що політичний дискурс є власне дискурсом політиків. Обмежуючи політичний дискурс професійними рамками, діяльністю політиків, ван Дейк зазначає, що політичний дискурс водночас є формою інституційного дискурсу. Це означає, що дискурсами політиків вважаються ті дискурси, які виробляються в такій інституційній навколишній обстановці, як засідання уряду, сесія парламенту, з'їзд політичної партії та інше. Висловлювання повинно бути виголошено промовцем в його професійній ролі політика і в інституційній навколишній обстановці. Таким чином, дискурс є політичним, коли він супроводжує політичний акт у політичній обстановці в процесі політичної комунікації [36].

Контекст відіграє основоположну роль у теорії політичного дискурсу ван Дейка, який розглядає його як ментальну модель, крізь призму якої учасник політичного процесу сприймає отриману інформацію. Ментальна модель кожного індивіда являє собою унікальну конструкцію. Дискурсивні

практики не існують без певних стереотипів, знань, групових установок і прийнятих думок. Величезна кількість процесів, що відбуваються навколо індивіда, призводить до вимушеної когнітивної редукції за допомогою закріплених ментальних моделей. Звідси випливає, що текст сприймається в контексті наших знань.

Австрійська лінгвістка та заслужена професорка Рут Водак визначає політичний дискурс як «не тільки самостійне дослідницьке поле, він розуміється не тільки як метод, але і як сукупність теорій виробництва і сприйняття». З цього випливає, що авторка розширює поняття політичного дискурсу в лінгвістиці. Виходячи з цієї теорії можна припустити, що учасниками політичного дискурсу є не тільки політики, а інші реципієнти, залучені в політичні комунікативні події, як громадськість, люди, громадяни, демонстранти, виборці і так далі [7, с. 180-196].

Британський соціолінгвіст і автор критичного дискурс-аналізу Н. Ферклаф, говорить про те, що дискурс схожий на узи, які пов'язують людей один із одним. У теорії дослідника дискурс проявляється у взаємозв'язку, який існує між текстом та соціальною практикою. Таким чином в концепції Ферклафа дискурс має три форми:

1) дискурс як текст: тобто вивчення, наприклад, лінгвістичних особливостей дискурсу, лексичного вибору, словникового запасу (формулювання, метафора), граматики (транзитивність, модальність), згуртованості, зв'язності;

2) дискурс як дискурсивна практика, тобто вивчення дискурсу здійснюється через його діалектичний зв'язок з усіма практиками суспільства;

3) дискурс як соціальна практика (тут дискурс аналізується в рамках ідеологічних ефектів) [6, с. 86-90].

Політичний дискурс – інструмент у боротьбі за владу і статус. Особливо чітко це можна помітити в період передвиборної кампанії.

Політична мова – спосіб спілкування між владою й опозицією. Своєрідний діалог, який може перейти в поєдинок. Ефект змагання

досягається завдяки елементам словесної війни. Аргументами в цій боротьбі можуть виступати проєкції як і в минуле, так і в майбутнє. Наприклад, прогнозування наслідків вибору; аналіз обіцянок, які давав політичний діяч під час передвиборної кампанії.

1.2. Характеристика політичного дискурсу

Політичний дискурс охоплює політичні спільноти людей, політичні суб'єкти, інститути й організації, нормативні підсистеми, традиції та ритуали, методи політичної діяльності, політичну культуру та ідеологію, засоби інформації та інше, а це масштабний ряд феноменів.

Коли мова заходить про визначення меж політичного дискурсу, то під приціл потрапляють як інституційні форми спілкування, так і неінституційні. Вони розглядаються тільки в тому випадку, якщо до сфери політики належить хоча б одна з трьох складових: суб'єкт, адресат або зміст спілкування.

Внаслідок "розмитості" меж політичного дискурсу в одному тексті можуть поєднуватися характеристики різних видів дискурсу. Будь-який дискурс і політичний в тому числі, спрямований на навіювання. Мета – підлаштувати думки й наміри натовпу під свої інтереси. Н.В.Шевчук підкреслює, що основним наміром політичного дискурсу є потреба адресанта висловити своє бачення дійсності та переконати адресатів у тому, що таке бачення є єдино правильним. При цьому мовець оперує подіями майбутнього, тому вибір відповідних мовних засобів може відіграти вирішальну роль. Політичний дискурс характеризується низкою специфічних засобів. Суть тут не лише у вживанні специфічної детермінованої політичною діяльністю лексики, а й у своєрідному виборі й організації певних структур вираження відповідно до прагматичних настанов, цілей та умов спілкування, що склалися в процесі професійної діяльності політиків [26, с. 266].

Для дискурсу характерна комунікативна природа, оцінність, агресивність мови, тематична визначеність (значущі суспільно-політичні

теми). У сучасній політичній комунікації головну роль відіграє ідеологічна складова, яка ґрунтується на базі конфліктного протистояння опонентів.

Агоністична (войовнича) здатність політичного дискурсу характеризується змагальністю між опонентами, які беруть у ньому участь, в основі якого лежить безперервний діалог, дуель між партією влади й опозицією, в якій противники час від часу протистоять один одному, утримують важелі тиску, відбивають удари та переходять у наступ. Конвергенція політичного дискурсу за цією ознакою зі спортивним дискурсом проявляється у віддзеркаленні всіх основних елементів спортивно – ігрового змагання у сфері політики: наявність ворога, боротьба суперників, етика боротьби, правові норми (правила і регламенту), стратегії й тактики боротьби, перемоги та поразки. Конкурентоспроможність політичного дискурсу з найбільшою очевидністю проявляється в таких формах, як парламентські дебати й передвиборчі компанії.

Одним із найважливіших компонентів політичного виступу є агресія. В її характеристику входять: антагонізм, напад, войовничість, деструктивність, посягання, ворожість, вторгнення, ультрапатріотизм, провокація, забіякуватість, набіги тощо. Агресія в політичному дискурсі також пов'язана з концепцією ієрархії та панування. Причиною ієрархії є конкуренція, пов'язана з боротьбою за владу, соціальний статус і визнання, посилення територіальних позицій або позицій в колективі. Підкреслюючи мовні акти агресії, слід зазначити, що всі вони є демонстрацією політичної сили та спрямовані на зниження статусу опонента.

Відносини політики й ідеології визначаються специфічними особливостями. Обидві вони являють собою становлять явище свідомості, яке спирається на матеріальну й економічну основу суспільства, а також на її культурні й духовні основи. І політика, і ідеологія універсальні, тобто спроможні охоплювати найрізноманітніші сфери мислення, діяльності, поведінки та визначити їх напрямок (образ мислення, особливі інтереси), цілі й засоби. Ідеологія вказує на політичну систему ідеалів і цінностей, до яких та

повинна прагнути. Будь-яка ідеологія має політичний характер, але поняття "політична ідеологія" застосовується у специфічному змісті - як сукупність поглядів соціальних груп на політичне влаштування суспільства, на місце політики в суспільному житті. Політична ідеологія обґрунтовує прагнення суспільних груп до влади або її використання і тому передбачає певну стратегію дій. Воно конкретизується в програмних документах, у заявах різноманітних політичних сил, отримуючи чіткість, напрямок на конкретні ситуації, владні механізми [38].

Також необхідно згадати про індивідуальні або специфічні риси політичного дискурсу. На думку Н.В. Кондратенко, до специфічних ознак політичного дискурсу можна віднести такі характеристики: міфологічність, ритуальність, театральність і агональність, через які реалізується ігрова природа політичного дискурсу. Сюди ж можна додати сакралізацію, риторичність, маніпулятивність свідомістю реципієнтів, «мовну моду» або модні тенденції семіотичного характеру [14, с. 15 - 21].

Міфологічність виявляється в тому, що продуцент (відправник повідомлення) постає іміджевою міфологемою: «канцлер», «президент», «лідер партії» та ін. Міфологічність політичного дискурсу зумовлена свідомим або інтуїтивним вибором продуцента стереотипів, тобто певного, визначеного алгоритму знань, згідно з яким відбувається одностороннє сприйняття того чи іншого соціального об'єкта, групи, явища тощо [16, с. 3].

Виголошення публічних промов у ритуальних ситуаціях урочистих святкувань, річниць або сумних подій є невід'ємним компонентом політичної комунікації: політики беруть активну участь у ритуальних заходах і виголошують ритуальні промови з потужним етикетним складником. Жанр новорічного привітання також належить до ритуальних, в основі яких – мовленнєвий акт етикетного типу [12, с. 3 - 4].

Категорія театральності зближує політичний дискурс із рекламними та сценічними дискурсами. Театральність політичного дискурсу пов'язана з тим, що одна зі сторін комунікації – народ, який виконує роль не прямого адресата,

а спостерігача-адресата, який сприймає поточні політичні події як якусь виставу, що розігрується для них із особливою увагою. Політики, спілкуючись один із одним і з журналістами, постійно пам'ятають про «глядацьку аудиторію» і навмисно або ненавмисно діють, «працюють на публіку», намагаючись справити враження і «зірвати оплески». Політичний «театр» заснований на образах політиків.

Якщо про сюжетно-рольову складову політичного дискурсу говорять переважно в переносному сенсі, то її «режисерська» складова проявляється безпосередньо в ряді політичних подій, в яких елемент перформансу (сценарій і заздалегідь написані тексти, розподіл ролей, репетиції) є необхідним.

Політичний вид реклами спрямований на формування певного «іміджу» громадського діяча або організації та мотивації до певної лінії поведінки. Він реалізується в жанрах політичної пропаганди (плакати, презентації, публічні виступи, дебати) і агітації (звернення, листівки, банери, виступи на мітингах). Ці заходи мають характер масового видовища, наприклад, урочисте відкриття або заходи, присвячені національним святкам. Крім ритуальних подій існують так звані псевдоподії, які включають спеціально заплановані події з метою їх негайного показу або передачі інформації про них. Інтерв'ю, пресконференція, теледебати належать до категорії псевдоподій.

1.3. Жанри політичного дискурсу

Щодо жанрової специфіки політичного дискурсу, то тут слід зазначити, що це питання зараз перебуває на стадії активної розробки. Вчені-лінгвісти висувають різні теорії щодо жанрів політичного дискурсу. Основними жанрами політичного дискурсу є дебати, публічні промови політиків, гасла та голосування. До центру належать такі жанри, як коментування, обговорення, інтерпретація, які можна охарактеризувати як реакцію на дії політиків. Периферія жанрів політичного дискурсу складається з інтерв'ю, аналітичних статей, мемуарів, графіті, карикатур [25, с. 5].

Н.Ферклаф пояснює труднощі виокремлення жанрів політичного дискурсу його неоднорідністю та широким розумінням політики як частково інституалізованої сфери соціального життя, в якій різні соціальні групи діють, переслідуючи свої інтереси, потреби, прагнення та цінності. Жанри політичного дискурсу часто мають гібридний характер, що пов'язано з процесом соціальних змін. Сегментуючи жанровий простір політичного дискурсу за сферами діяльності й функціями, до політичних жанрів він відносить, по-перше, жанри, що мають відношення до політичної системи (наприклад, політичні дебати, політичні маніфести та програми, парламентські або партійні промови політичних діячів на конференціях, нормативні документи); по-друге, медіатизовані політичні жанри (наприклад, політичні новини, політичні інтерв'ю, бесіда або інтерв'ю з політичним діячем, радіопередача про політику, політична реклама в пресі або рекламних білбордах). По-третє, жанри, що відносяться до політичної публічної сфери (публічні зустрічі, матеріали кампаній, політичні форуми, фокус-групи) [24, с. 33-34].

Н. В. Кондратенко пропонує поділяти мовленнєві жанри у політичному дискурсі на такі групи: презентаційно-іміджеві, інформативні, ритуальні, агітаційні та агонально-аргументативні. Розглянемо цю класифікацію більш детально:

1. Презентаційно-іміджеві мовленнєві жанри - основні для політичного дискурсу. Їхнє завдання - представити політичного діяча або партію. До яскравих прикладів текстів цього жанру належать гасло політичної партії, політична програма, біографія.

Ці тексти спрямовані на створення політичного іміджу та його підтримку, тому мають завдання позиціювати політичного суб'єкта в позитивному або негативному світлі.

2. Інформативні мовленнєві жанри мають схожі риси з журналістикою. Вони повідомляють оперативну інформацію. Сюди відносяться такі жанри: повідомлення, заява та інтерв'ю.

3. Ритуальні мовленнєві жанри містять вербальні складові. Це виступи або звернення до громадськості. Наприклад: інавгураційна промова, привітання, подяка. Ці тексти мають чітку структуру, зміст та адресата. З огляду на це, обов'язковими елементами офіційного спілкування є обмін запрошеннями, подяками, привітаннями між політиками та політичними об'єднаннями.

4. Агітаційні жанри здебільшого функціонують у період виборчих кампаній, їх основне завдання – спонукати виборців до участі в голосуванні та підтримки політичного суб'єкта. Агітаційні слогани та виступи це своєрідний спосіб отримання підтримки виборців під час агітаційної кампанії. Їхня мета - переконати підтримати певну політичну силу чи політика.

5. Агонально-аргументативні жанри представлені в полілогічній взаємодії політиків, зокрема під час спілкування в телепрограмах. Політичні діячі беруть активну участь у різноманітних ток-шоу, бо це додаткове нагадування про себе потенційним виборцям. Інформативна цінність цих жанрів мінімальна, проте вони яскраво представляють політика як особистість [13, с. 2-4].

Висновки до Розділу I

Проаналізувавши теоретичну інформацію про «політичний дискурс», ми дійшли висновку, що, незважаючи на те, що політичний дискурс досліджує багато вчених-лінгвістів, уніфікованого визначення не було висунуто досі.

Ми виявили, що політичний дискурс розглядають у широкому й вузькому сенсах. У широкому сенсі політичний дискурс розглядається як все, що прямо або побічно належить до політики, у вузькому сенсі – це спілкування в рамках певної політичної ситуації, яке найчастіше націлене на завоювання влади. У роботі ми дотримуємося широкого розуміння.

Також ми з'ясували, що в політичного дискурсу відсутні чіткі межі, він може укладати в себе різні елементи інших видів дискурсу, наприклад: юридичний, військовий, рекламний, побутовий, спортивно-ігровий і тощо.

Чітка структура визначення жанрової різноманітності політичного дискурсу так само відсутня, вчені розходяться в думках, проте виділяють центральні жанри (ті, які мають безпосереднє відношення до політичної діяльності) і периферійні (ті жанри, які перетинаються з жанрами інших різновидів дискурсу).

Зважаючи на специфіку політичної діяльності (в основному на орієнтованість на масового адресата), політична мова не може повною мірою бути визначена як спеціальна підмова: вона зрозуміла не тільки для людей, які безпосередньо взаємодіють із політичною сферою, а й для простих обивателів. Політична мова використовується як інструмент для досягнення певних цілей та виконання певних завдань у політичній сфері.

РОЗДІЛ 2. ІДІОСТИЛЬ: ВИЗНАЧЕННЯ Й АНАЛІЗ

2.1. Поняття мовної особистості

Уперше поняття «мовна особистість» було використано в книзі німецького мовознавця Й. Л. Вайсгербера «Рідна мова і формування духу» в 1927 році. Вайсгербер підкреслює, що мова – найбільш загальне культурне надбання. Ніхто не володіє мовою лише завдяки своїй власній мовній особистості; навпаки, це мовне володіння виростає в ньому на основі приналежності до мовної спільноти [5, с. 81].

Й. Л. Вайсгербер тісно пов'язує поняття мовна особистість з основними характеристиками мови як «енергії», за В. Гумбольдтом, та наголошує, що мова – 1) сила, що утворює духовність, 2) носій культури, 3) носій історії.

Усі ці характеристики відображені в мовній картині світу носіїв мови. Використовуючи мову, людина проявляє себе як особистість, що увібрала загальнонаціональні та загальнолюдські якості [10, с. 3].

Українська мовознавиця та докторка педагогічних наук М.І.Пентиліук вважає, що мовна особистість це людина, яка вільно і легко висловлюється з різноманітних питань, виявляє високий рівень культури спілкування, дбає про якість свого мовлення та його вдосконалення [19, с. 80].

Л. І. Мацько обґрунтовує думку про те, що мовна особистість – це узагальнений образ носія мовної свідомості, національної мовної картини світу, мовних знань, умінь і навичок, мовних здатностей і здібностей, мовної культури і смаку, мовних традицій і мовної моди [17, с. 3]

Ф. С. Бацевич дотримується визначення, що мовна особистість – індивід, який володіє сукупністю здатностей і характеристик, які зумовлюють створення й сприйняття ним текстів, що вирізняються рівнем структурно-мовної складності та глибиною й точністю відображення дійсності [1, с. 212].

Отже, проаналізувавши думки різних вчених, можемо зробити висновок, що поняття мовної особистості явище соціальне, проте воно так само має індивідуальний аспект. У кожній особистості є свій власний стиль спілкування, який стає візитною карткою людини. На особливості спілкування впливає все: стать, вік, оточення, освіта, професія і багато іншого. Приналежність людини до різних соціальних груп, як до великих (клас, етнос), так і до малих (сім'я, робота, навчання) істотно відображається на поведінці й становленні мовних здібностей в процесі комунікації. Мовна особистість може бути статичною (сформованою) і динамічною (становлення мовної особистості дитини).

Учені висувають різні класифікації і типи мовної особистості. З огляду на особистісні риси індивідів, С.А.Сухих виокремлює гармонійний, конфліктний та імпульсивний типи в межах комунікативної лінгвістики [21, с. 85 - 90].

Гармонійний тип можна охарактеризувати як пластично-динамічну установку з плановою поведінкою, утіленою в домінуванні чітких стратегій; когерентність (зв'язність, логічність еволюції) теми, що розвивається; домінування маркерів упевненості; підтримання усіх принципів кооперації [21, с. 86].

Для конфліктного типу властиві грубо-статична установка, імпульсивність, бажання лідерства в спілкуванні, егоцентричність мовлення, порушення когерентності теми розмови; відхід від соціальних норм і схем; домінування модальних маркерів зі значенням непевності, наявність іронії, сарказму, конфліктне зіткнення інтенцій [21, с. 88].

Імпульсивний тип – «раб» ситуації спілкування, який характеризується бажанням отримати лідерство, порушенням соціальних норм, швидкою зміною поглядів на одне й те саме явище; схильністю до негативної оцінки соціальних чинників, швидкої зміни тем спілкування. Партнери зі спілкування можуть легко впливати на нього [21, с. 89].

Я.О. Бондаренко пропонує іншу типологію та виділяє паранояльний, депресивний і демонстративний типи мовної особистості. Паранояльна мовна особистість характеризується домінуванням вербального самоствердження, що призводить до стратегічної жорсткості, переважання конфліктної комунікативної стратегії тощо. Депресивний тип відзначається самокритикою, самознищенням, стратегічною м'якістю, роллю жертви у вербальних конфліктах. Демонстративний тип маркований гіпертрофованим самовираженням, стратегіями гнучкості, оптимальною самопрезентацією [3].

Аналізуючи поняття "*мовна особистість політика*" слід пам'ятати, що політична комунікація характеризується не тільки передачею інформації, а й наданням емоційного впливу на адресата, що веде до зміни його політичної картини світу. Це має значний вплив на характеристику мовної особистості політика. *Мовна особистість політика* – дискурсивно-текстовий феномен, в якому через різні тексти проявляються різні риси індивіда.

Вивчення мовної особистості політика – популярна тема серед вітчизняних і зарубіжних дослідників. Однак підходи до вивчення цього феномена дещо відрізняються. Суть аналізу вітчизняних лінгвістів зводиться до опису лексико-семантичного і прагматистичного рівнів мови конкретної особистості та виділенню в них ключових слів, концептів, ідеологем, евфемізмів, тактик і стратегій. Іншими словами, він характеризується сильною лінгвістичною складовою.

Для іноземних дослідників мовна особистість політика не стільки представляє предмет для опису лінгвістичних особливостей мови політичної особистості, скільки є механізмом до розуміння дій цієї особистості в певний період часу стосовно інших соціально-значущих мовних особистостей або груп громадян. Підхід зарубіжних колег є міждисциплінарним. Їм властиво використовувати ресурси лінгвістики та філології для реалізації амбітних планів, проведення масштабних експериментів, результати яких можуть привернути увагу серйозних державних структур, організацій і відомств. Об'єктом дослідження при такому підході є не просто мовна особистість, а

політична фігура, від дій якої можуть залежати долі мільйонів, і значить, вчасно виявлена закономірність у моделях поведінки конкретної людини або зазначений взаємозв'язок між мовою і мисленням цієї особистості можуть виявитися дієвими в процесі діагностування її кроків в політичних подіях і запобігання помилкових дій.

2.2. Поняття «ідіостиль» та проблеми перекладу

Точного визначення поняттю «ідіостиль» (індивідуальний стиль) складено не було, тому протягом довгого часу вчені-лінгвісти неодноразово повертаються до обговорення цього питання. Існують різні підходи до визначення характеристик поняття «ідіостиль». Учених хвилює як визначення самого поняття, так і уніфікація термінології: сьогодні існує безліч термінів (ідіостиль, ідіолект, індивідуальний стиль, мовна манера), які позначають одне і те ж явище. Крім того, дослідники в цілому досить схоже описують його сутність [4, с. 1].

Поняття "ідіостиль" відноситься в основному до художньої літератури. Там воно розглядається як індивідуальний авторський стиль письменника або поета; специфіка мови художніх творів; сукупність усіх характеристик, які роблять авторський спосіб реалізації мовної картини світу індивідуальним. На практиці ідіостиль співвідноситься з особистісним почерком автора, з тими стильовими характеристиками, які роблять його твори відмінними від ряду аналогічних йому творів інших авторів [15, с. 1].

На політичній арені щороку з'являються нові талановиті оратори, чії промови та дії привертають увагу мільйонів і стають предметом досліджень фахівців із різних наукових сфер, в тому числі – лінгвістики. Дослідження ідіостиля здійснюється шляхом встановлення унікальних стилістичних, лексико-семантичних, риторичних та інших прийомів, що визначають індивідуально - авторський стиль мовної особистості, а також виявлення

світоглядних установок, які транслюють систему цінностей, життєвий досвід, філософські погляди.

Аналізуючи особливості ідіостиля, фахівці в галузі політичної лінгвістики звертаються до характерних рис мовлення конкретних політиків, розглядають комунікативні стратегії й тактики, пласти лексики і фразеології, способи вираження модальності та оцінки, лексико-стилістичні особливості. Особливий інтерес при аналізі ідіостилю політика представляють трансформації його публічної мовної поведінки (вербальної та невербальної, особливо в критичних ситуаціях), прояви системи типових авторських моделей тощо.

Більшість досліджень присвячено перш за все аналізу способів перекладу компонентів ідіостилю. Оскільки ідіостиль автора вихідного тексту несе індивідуальний творчий і психологічний, національно-мовний і загальнокультурний компоненти, його передача в перекладі представляє особливу важливість. Ідіостиль характеризується співвідношенням елементів у планах вираження і змісту, упізнаваних за способом їх організації, причому сукупність таких елементів повинна або простежуватися в усіх виступах певного оратора, або характеризувати певний період. При перекладі їх необхідно правильно визначати та, відповідно, передавати для того, щоб досягти адекватності та еквівалентності, перекладений автор (оратор) повинен сприйматися коректно в іншомовному й інокультурному середовищі

Однак передача ідіостилю представляє як особливу важливість, так і особливу складність. Існує тенденція, що при перекладі вся образна гамма оригіналу втрачає свою красу: перекладачі можуть занадто часто вдаватися до канцеляризму, нейтральності, навмисного спрощення і описовості.

У перекладацькому світі також активно обговорюється роль ідіостилю самого перекладача в процесі перекладу. Існує безліч думок щодо ролі перекладача в процесі міжкультурної комунікації. Як зауважив американський літературний перекладач Грегорі Рабасса: «Перекладач по своїй суті є

читачем, а ми всі читаємо по-різному; от тільки те, як текст прочитав перекладач, фіксується на папері незмінним друкком» [33].

Варто відзначити, що вибір тих чи інших мовних засобів для передачі смислів оригіналу буде прямо залежати від особистості перекладача. Особливу роль тут також відіграють перекладацькі трансформації, які перекладач може вдало або невдало використовувати в процесі перекладу. Переклад стилістичних прийомів, які є компонентами ідіостилію оратора, передбачає застосування трансформацій, за допомогою яких вдасться зберегти або видозмінити вихідну емоційно-естетичну інформацію.

Під образними засобами розуміються стилістичні прийоми (лексичний повтор, метафора, синтаксичний паралелізм і т.д.). Образні засоби мови (стилістичні прийоми) є певним інструментом впливу на аудиторію, який використовується для того, щоб вплинути на бачення політичної ситуації і змінити ставлення до актуальної ситуації та інформації, щоб вона постала в потрібному для оратора ключі. Саме тому збереження цих елементів є одним з основоположних моментів при перекладі стилістичних прийомів. Таким чином, збереження в перекладному тексті образності, закладеної у вихідному тексті, є першим критерієм оцінювання перекладу стилістичних прийомів. Однак не завжди образи в різних культурах збігаються. Цей факт ставить перед перекладачем ряд проблем: чи можна знайти в мові перекладу образ, який володіє певними подібностями, чи можна використовувати його в перекладі, як і наскільки це можливо.

Іноді в гонитві за збереженням образності відбувається порушення стилію і вибрані мовні засоби не відповідають комунікативної ситуації і особистості спікера. Часто перекладач відмовляється від образності зовсім на угоду іншим, більш важливим елементам тексту. Образний вираз замінюється більш нейтральним.

Висновки до Розділу II

Розглянувши в цьому розділі поняття "ідіостиль", ми дійшли висновку, що вчені досі не припинили дебати на предмет його визначення. Однак лінгвісти, на нашу думку, відносно схоже розглядають дану проблематику: під ідіостилем розуміють вибір певних мовних засобів, їх комбінацію і частотність

Ми з'ясували, що будь-які висновки про характер ідіостилю можна робити після аналізу текстів, створених ідіолектної особистістю. Було виявлено, що існують стандартна (особистість, яка не відхиляється від загальноприйнятих літературних норм) і нестандартна (особистість, яка ці норми порушує) мовні особистості.

Ми дійшли висновку, що доцільно аналізувати ідіостиль з погляду лінгвістичної прагматики, в рамках якої текст розглядається з позиції реалізації комунікативних стратегій (позиціонування, кооперації та конфлікту) і мовних тактик (реагування, апологізації, встановлення авторитету, інтеграції, формування емоційного настрою, дискредитації). Дана реалізація відбувається внаслідок вживання в мові стилістичних прийомів. Варто також відзначити, що особливу роль при аналізі ідіостилю відіграє вплив (переконання, навіювання і феномена непрямої комунікації, наявність мовного примусу).

Ми розглянули "ідіостиль" з позицій перекладознавства. У такому випадку інтерес представляли як передача ідіостилю оратора, так і вплив в процесі перекладу ідіостилю самого перекладача. Було виявлено, що при передачі ідіостилю оратора спостерігаються тенденції до канцеляризму й нейтральності. Особистість перекладача в ідеальних умовах не впливає на ідіостиль автора, перекладач виступає лише в ролі транслятора. Однак було виявлено, що зважаючи на очевидні відмінності між вихідною і перекладною мовами, образ оратора буде залежати від особистості перекладача.

При аналізі перекладів стилістичних прийомів було прийнято рішення використовувати такі критерії: ступінь збереження образності (або відмова від неї) та узуальність обраного варіанту перекладу. Ці критерії будуть ключовими при аналізі перекладу стилістичних прийомів.

РОЗДІЛ 3. ІДІОСТИЛЬ ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО: ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ

3.1. Аналіз ідіостилю В. Зеленського

Володимир Зеленський здобув перемогу в президентських перегонах у 2019 році. Його неординарна особистість дуже важлива для сучасної політики й ось уже довгий час продовжує привертати до себе увагу мільйонів людей, які хоч найменшою мірою цікавляться тим, що відбувається у світі. Ідіостиль Володимира Зеленського цікавий хоча б тому, що його діяльність раніше не була тісно пов'язана з політикою. Таке «неполітичне минуле» наклало значний відбиток на лексичний склад і синтаксичну структуру його промов.

В. Зеленський – досить нестандартна мовна особистість. Такий висновок можна зробити вже через той факт, що допрезидентська діяльність Зеленського жодним чином не стикалася з політикою. Це свідчить те, що його мова досить проста і не рясніє піднесеною лексикою та складними конструкціями; в основному переважають прості речення. Звичайно, підготовлені промови більш структурні, проте елементи простоти все-таки простежуються.

Володимир Зеленський володіє розмовною лексикою, яка відрізняється від офіційної мови. Він використовує жаргонні вирази, незвичайні звороти, які не прийнято вживати в офіційній промові. Водночас він також використовує технічні терміни, коли говорить про політичні питання, що свідчить про його знання і розуміння предмета.

Зеленський схильний до використання жартів і гумору у своїх промовах. Він використовує іронію, сарказм та інші форми гумору, щоб підкреслити свої думки та почуття. Він також звертається до своєї аудиторії з ненав'язливою доброзичливістю, використовуючи особистий підхід і іноді навіть звертаючись до них "ти" замість "ви".

Володимир Зеленський не завжди дотримується суворої структури мови. Він може переходити від однієї думки до іншої, не завершуючи речення. Це може викликати певну плутанину для слухачів, але також підкреслює його імпровізаційні навички.

Зеленський активно використовує міміку і жести у своїх промовах. Він часто посміхається, підморгує, жартує і жестикулює. Це допомагає йому налагодити контакт із аудиторією та зробити свою промову більш емоційною.

Зеленський завжди проявляє у своїх промовах яскраві емоції. Може гніватися, хвилюватися, радіти і показувати інші емоції. Це допомагає йому переконливо передавати свої ідеї та мотивувати своїх прихильників. Він зазвичай не соромиться висловлювати свої думки прямо і без цензури, що може викликати суперечки і контрверсії.

Один із головних прийомів, яким Володимир Зеленський користується, – лексичні повтори. Зеленський може часто повторювати ключові фрази або ідеї у своїй промові, щоб посилити ефект і наголошувати на конкретні деталі. Також В. Зеленський часто використовує метафори та паралелізми, щоб описати складні ідеї простою мовою. Як наприклад, він каже, що «кожен з нас – переселенець», що «кожен з нас – заробітчанин». Суть тверджень В. Зеленського полягає в наступному: відповідальність одного – це відповідальність усіх, коли йдеться про майбутнє України; біда одного – це біда всіх, коли йдеться про українську сучасність [9, с. 18].

У цілому, ідіостиль Володимира Зеленського характеризується неформальністю, легкістю і імпровізаційністю. Далі буде проведено детальний аналіз ідіостилю Зеленського на предмет реалізації комунікативних стратегій, мовних тактик і мовного впливу. Також будуть виявлені стилістичні прийоми, використання яких є головним маркером ідіостилю оратора. Аналіз ідіостилю проводився на матеріалі інавгураційної промови Володимира Зеленського.

3.2. Інавгураційна промова Володимира Зеленського: аналіз вихідного тексту і перекладу

Інавгураційну промову виголошує новообраний лідер під час церемонії вступу на посаду. Вона має особливе значення, оскільки часто використовується для встановлення програми і плану дій на майбутнє. Інавгураційна промова може бути дуже важливим моментом у політичному житті країни, оскільки встановлює тон і план дій нового лідера.

Свою інавгураційну промову Зеленський починає з анекдоту: «Після перемоги на виборах мій шестирічний син сказав: «Та! По телевізору кажуть, що ‘Зеленський – Президент.’ Виходить, що я – теж Президент?!» І тоді це прозвучало як жарт дитячий, але згодом я зрозумів, що насправді це істина. Тому що кожен з нас – Президент» [31]. Робить це він для того, щоб зміцнити зв'язок із аудиторією: анекдоти можуть допомогти політику встановити емоційний контакт із аудиторією, тому що вони покращують загальний настрій і знижують градус напруги. Крім цього Зеленський "колективізує" свою перемогу на президентських виборах, показує, що відповідальність за країну лежить на кожному громадянині України, а не тільки на ньому. Цей момент підкреслюється завдяки паралелізму та словосполученню «кожен із нас».

Розглянемо два офіційні переклади цієї промови. Перше джерело – англomовний сайт Speakola, друге – офіційне Інтернет видання Офісу Президента.

«After (my) victory in this election, my six-year-old son said, “Daddy, I was watching TV, they say Zelenskiy is the president. So it means I’m the president too, right?” At the moment it sounded like a child’s joke. But later I understood that it was the truth, because every one of us is the president now.» [27].

After my election victory, my six-year-old son said: «Dad, they say on TV that Zelensky is the President ... So, it means that...I am... the President too?!» At the

time, it sounded funny, but later I realized that it was true. Because each of us is the President [28].

Загалом обидва переклади можна вважати вдалими, оскільки вони передають суть жарту Зеленського та його основну думку про спільне зобов'язання перед країною. Однак, другий переклад краще справляється із завданням передати темп і особливості мови Зеленського. Президент України найчастіше використовує короткі, прості речення у своїй мові, часто робить паузи для того, щоб зробити висловлювання більш драматичним або емоційним.

Далі Зеленський продовжує: *«Не 73 відсотки, які за мене голосували, а всі 100 відсотків українців. Це не моя, це наша спільна перемога. І це – наш спільний шанс. За який ми несемо спільну відповідальність. І щойно – не тільки я складав присягу. Кожен з нас поклав руку на Конституцію і кожен з нас присягнув на вірність Україні» [31].* Зеленський використовує слова "наш", "спільна", "спільний" з метою підкреслення єдності та спільності українців. Декілька разів використовує повтори "спільна перемога", "спільний шанс", "спільна відповідальність" для підсилення враження єдності та спільності цілей. Звертається до Конституції для зазначення серйозності і вагомості події.

Not only 73 percent of Ukrainians who voted for me — all 100 percent. It's not mine, it's our common victory. And it's our common chance for which we take shared responsibility. And now it wasn't just me who took the oath. Each of us put a hand on the Constitution, and each of us has sworn loyalty to Ukraine [27].

Not just the 73 percent who voted for me, but all 100 percent of Ukrainians. This is not just mine, this is our common victory. And this is our common chance that we are responsible for together. It hasn't been only me who has just taken the oath. Each of us has just put his hand on the Constitution and swore allegiance to Ukraine [28].

У цілому обидва переклади схожі за структурою, але в першому випадку використовується більш розмовна лексика, наприклад "loyalty" замість "allegiance". Різниця між словами "loyalty" та "allegiance" полягає в тому, що

"allegiance" означає більш офіційну, юридичну прихильність чи вірність, тоді як "loyalty" є більш загальним терміном, який може стосуватися будь-якої форми прихильності чи вірності.

Загалом, обидва переклади передають сенс оригінального тексту та зберігають його формальність та тон. Однак, перший переклад може бути більш зручним для англomовного читача, який не має досвіду роботи з формальною лексикою.

Далі для посилення ефекту Зеленський використовує приклад. Приклади в риториці використовуються для уточнення абстрактних тверджень, вони допомагають слухачеві проілюструвати в своїй голові будь-яку ситуацію.

Уявіть собі гучні заголовки: *«Президент не платить податків», «Президент напідпитку промчав на червоне світло», «Президент потихеньку краде, бо «всі ж так роблять». Ви згодні, що це ганьба? Ось що я маю на увазі, коли кажу, що кожен з нас – Президент»* [31].

Imagine screaming headlines: "The president doesn't pay taxes," "The president was drunk and ran red lights," "The president steals a little." But everybody does the same. Surely, you agree it's a shame. And this is what I mean when I say that every one of us is the president [27].

Now, imagine the headlines: «The President Does Not Pay Taxes», «The Intoxicated President Ran the Red Light» or « The President Is Quietly Stealing Because Everyone Does.» Would you agree that it's shameful? This is what I mean when I say that each of us is the President [28].

У першому перекладі використовується більш проста і зрозуміла лексика, наприклад замість "intoxicated" використовується слово "drunk". Хоча слова "intoxicated" та "drunk" можуть вживатися як синоніми, "intoxicated" є більш офіційним та формальним терміном, що описує стан впливу різних речовин на людину, а "drunk" є більш неофіційним терміном та вживається для опису негативних наслідків вживання алкоголю та втрати контролю над поведінкою.

"Steals a little" та "quietly stealing" описують дві різні характеристики крадіжки. "Steals a little" означає, що людина вкрала невелику кількість речей або грошей, які можуть бути помічені як відсутні, але можуть не викликати серйозної уваги. Це може бути дрібна крадіжка, наприклад, з коштів на робочому місці або з гаманця, який залишився без нагляду. "Quietly stealing" описує спосіб, яким людина краде, тобто непомітно та майже безшумно. Це може включати в себе використання тонкої маніпуляції, щоб уникнути виявлення. Наприклад, людина може ретельно планувати свої кроки, використовувати відвернення уваги або підставляти інших людей для того, щоб виконати крадіжку. Отже, хоча обидва терміни вказують на крадіжку, "steals a little" описує об'єм краденого, тоді як "quietly stealing" описує спосіб, яким крадіжка виконується. В даному випадку все ж таки краще вживати саме другий варіант, бо він найточніше передає оригінальний посил В. Зеленського.

Таким чином, ми можемо зробити висновки, що другий переклад більш вдалий, так як точно передає оригінальний зміст, використовуючи аналогічні фрази в заголовках. Тут збережено риторичне питання, яке підкреслює необхідність відчуття відповідальності кожним громадянином.

Володимир Зеленський застосовує подібну логіку колективної відповідальності, коли говорить про європейський курс України. Для нього Європа – це в першу чергу культурна та ментальна сфера, політична належність відходить на другий план. Головне для Володимира Зеленського – це зміна ментальності, щоб стати частиною європейської спільноти.

Європейська країна починається з кожного. Ми обрали шлях до Європи, але Європа – не десь там. Європа ось тут (у голові – ред.). І коли вона буде ось тут – тоді вона з'явиться і ось тут – у всій Україні [31].

A European country starts with everyone. Yes, we have chosen a (political) direction to Europe, but Europe is not somewhere there, it's here (points to his head). And when Europe is here (again points at his head), it will come to our country [27].

Our European country begins with each one of us. We have chosen a path to Europe, but Europe is not somewhere out there. Europe is here (in the head — Ed.) And after it appears here, it will be everywhere, all over Ukraine [28].

Обидва переклади передають основну ідею висловлювання Зеленського, проте є деякі відмінності в лексиці та стилі. Перший переклад використовує більш прямий стиль, більш точну граматику та спокійний тон, який може бути більш підходящим для офіційних документів чи новин.

Другий переклад має більш розмовний та неформальний стиль, використовує прості і зрозумілі слова, такі як «appear» замість «come to», «all over» замість «throughout» та простішу граматику, що може бути більш привабливим для широкої аудиторії.

Найпомітніша відмінність у лексиці між двома перекладами – це використання слів "political direction" і "path" для опису вибору України на користь Європи.

У першому перекладі використовується "political direction", що може означати, що це був більш формальний або офіційний вибір, пов'язаний з політичними процесами. У другому перекладі використовується "path", що може мати на увазі більш широкий вибір населення України на користь Європи та її цінностей. У цьому випадку другий переклад краще передає думку Зеленського про те, що прийняття європейської культури та цінностей починається з кожної людини в Україні, і що це шлях, який вони обрали.

Обидва переклади добре передають суть висловлювання Зеленського, але другий переклад краще відображає його особистість і комунікативний стиль, так як Зеленський відомий своєю неформальною і простою мовою.

Далі він продовжує: *«І це – наша спільна мрія. Але у нас є і спільний біль. Кожен з нас загинув на Донбасі. Кожного дня ми втрачаємо кожного з нас. І кожен з нас – переселенець. Ті, хто втратив власний дім... І ті, хто відчинив двері власного дому, розділивши біль. І кожен з нас – заробітчанин.*

Ті, хто не знайшов себе вдома, а знайшов заробіток на чужині... Ті, хто в боротьбі із бідністю змушений втратити власну гідність» [31].

В. Зеленський використовує антитезу, щоб викликати сильний емоційний відгук у своєї аудиторії. Він порівнює нинішню складну ситуацію з кращим майбутнім, заявляючи, що це спільна мрія, визнаючи при цьому спільний біль.

В. Зеленський використовує метафору і паралелізм, щоб підкреслити єдність українського народу. Він каже про те, що конфлікт на Донбасі впливає на кожну людину. Основний посыл полягає в тому, що майбутнє України - це колективна відповідальність, і проблеми, з якими стикається одна людина, поділяються усією нацією. Ця сімейна аналогія ілюструє, що український народ подібний до сім'ї, де добробут кожного члена залежить від інших.

This is our shared dream. But we have shared pains, too. Each of us has died in the Donbas. Every day we lose one of us. And each of us is internally displaced; those who lost their own homes and those who, in turn, opened the doors of their homes, sharing this pain. And each of us is a migrant worker. Those who didn't manage to find their place at home but found earnings in a foreign country. Those who, fighting poverty, had to lose their dignity [27].

This is our common dream. But we also share a common pain. Each of us has died in the Donbas. Every day we lose each one of us. And each of us is a refugee — the one who has lost his own home and the one who has opened the door of his home, sharing the pain. And each of us is a migrant worker — the one who couldn't find himself at home, but has found income in a foreign country, and the one who struggling with poverty, is forced to lose his own dignity [28].

У другому перекладі замість «internally displaced» використовується «refugee» - це може відображати різницю в трактуванні статусу людей, які змушені покинути свій будинок через конфлікт на Донбасі.

"Internally displaced" - це термін, який зазвичай використовується для опису людей, які змушені покинути свій будинок і переїхати в іншу частину своєї країни через конфлікт, насильство або стихійні лиха, але вони не перетинають кордон своєї країни. Вони все ще є громадянами своєї країни і вони зберігають свій статус і права відповідно до законодавства своєї країни.

"Refugee" - термін, який використовується для опису людей, які змушені покинути свою країну через переслідування, насильство чи інші обставини, пов'язані з порушенням їхніх прав людини. Вони не можуть повернутися в свою країну і запитують статус біженця в іншій країні, щоб отримати захист і правовий статус.

Таким чином, «internally displaced» та «refugee» - це два різні терміни, які відображають різні статуси і ситуації людей, змушених покинути свої будинки і шукати захист і підтримку.

Президент Зеленський використовує аналогію з успіхами збірної Ісландії з футболу на Чемпіонаті Європи 2016 року, незважаючи на те, що команда складалась з аматорів, щоб підкреслити важливість єдності. Аналогія полягає в тому, що явища, подібні за певними ознаками, можуть бути схожими за іншими параметрами. За допомогою цієї аналогії Зеленський намагається довести, що Україна може досягти успіху в різних сферах життя, якщо нація триматиметься разом як команда. Захованою (концептуальною) метафорою є те, що нація - це команда, яка має діяти разом, щоб перемогти.

Згадайте збірну Ісландії з футболу на чемпіонаті Європи. Коли дантист, режисер, пілот, студент і прибиральник билися й захищали честь своєї країни. І зробили це, хоча ніхто не вірив [31].

You remember the national football team of Iceland at the 2016 UEFA European Championship, when a dentist, a director, a pilot, a student, and a janitor fought to defend the dignity of their country? They did something nobody believed in [27].

Remember the Iceland soccer team at the European Championship — when a dentist, a director, a pilot, a student and a cleaner defended their country's honor? No one believed they could do it, but they did it [28].

Обидва переклади досить схожі у передачі загального змісту оригінального тексту. Однак, є деякі різниці в виборі слів та відтінках, які вони передають.

Перший переклад використовує термін «fought to defend» для опису зусиль команди, тоді як другий переклад використовує вираз «defended honor». Фраза «fought to defend» описує більш активні і рішучі дії, пов'язані із захистом якихось цінностей або інтересів. Це вказує на те, що члени команди Ісландії активно боролися і проявляли завзятість у захисті гідності і честі своєї країни.

З іншого боку, фраза «defended honor» більш спокійно передає суть події і вказує на те, що команда Ісландії просто захищала честь своєї країни. В цьому випадку краще звучить перший варіант перекладу, так як він більш вдало передає суть слів Зеленського та його емоційність.

Президент Зеленський утверджує себе як відважну людину, яка має цілеспрямованість та прагне до забезпечення миру, навіть ризикуючи своїм політичним майбутнім: *«Можу запевнити – задля того, щоб наші герої більше не гинули, я готовий на все. І я точно не боюсь ухвалювати складні рішення, я готовий втратити свою популярність, свої рейтинги, і якщо буде потрібно – я без вагань готовий втратити свою посаду, щоб тільки настав мир. Не втрачаючи наших територій»* [31].

I assure you, for our heroes to stop dying, I am ready to do everything. I am certainly not afraid of difficult decisions, I am ready to lose my popularity, my ratings, and — if need be — I am ready to lose this post without hesitation in order to bring peace. But losing none of our territories by doing so. Never! [27].

I can assure you that I'm ready to pay any price to stop the deaths of our heroes. I'm definitely not afraid to make difficult decisions and I'm ready to lose my fame, my ratings, and if need be — without any hesitation, my position to bring peace, as long as we do not give up our territories [28].

Перший переклад краще передає емоційну насагу Зеленського та звучить більш жорстко і впевнено, що може відображати більш рішучу позицію мовця. Він використовує вираз "losing none of our territories" (не втративши жодної з наших територій) для підкреслення важливості збереження територій. Фраза "I am ready to do everything" (я готовий на все) відображає беззаперечну готовність президента зробити все можливе, щоб

зупинити смерть героїв. Другий переклад звучить менш жорстко і більш м'яко, відображає більш дипломатичну позицію мовця.

Також перший переклад більш простий і прямолінійний, використовує слово «popularity» на відміну від другого, де це позначається як «fame». Ці слова можуть вживатися як синоніми, оскільки обидва вони описують рівень відомості або популярності людини. Однак, є різниця між ними.

"Popularity" використовується, щоб описати те, наскільки багато людей знають або визнають когось, або наскільки багато людей відвідують їх сторінки в соціальних мережах. Це може бути тимчасовим, іншими словами, люди можуть бути популярними протягом деякого періоду, а потім втратити цю популярність.

"Fame" описує відомість людини, яка зазвичай заснована на її досягненнях, таланті, здібностях або успіхах в певній галузі. Це може бути тривалим, або навіть сталим статусом відомості. Зазвичай, "fame" використовується для опису відомих людей в розважальній індустрії, спорті, науці або політиці.

Отже, хоча "popularity" та "fame" можуть бути вживані як синоніми, перше слово більше пов'язане з тимчасовою популярністю, а друге - з довгостроковою відомістю.

Загалом, обидва переклади досить точно відображають основний зміст оригінального тексту. Однак, якщо порівнювати їх між собою, перший переклад може бути більш точним і повним, тому що краще передає емоційну насагу президента, та інформацію про його ставлення до територій.

І моє обрання доводить – громадяни втомились від досвідчених, системних, надутих політиків, які за 28 років створили країну можливостей. Можливостей «відкати», «потоків», «дерибанив» [31].

Використовуючи жаргонізми, такі, як "відкати", "потокі" та "дерибани", президент В. Зеленський критикує владу за політичну корупцію. Термін «жаргон» пов'язаний із мовленням закритої соціальної групи.

Це специфічна лексика, що вживається у розмовному мовленні людей окремих соціальних груп, пов'язаних певною спільністю інтересів – професією, однаковим захопленням, перебуванням у певному середовищі. Часто виникають у молодіжному середовищі, зокрема серед учнів, студентів, курсантів [8, с. 1].

Використання жаргону дозволяє В. Зеленському висловлювати свою критику більш доступно і зрозуміло для широкої аудиторії. Він спрощує складні поняття і перетворює їх на розмовну мову. Це також дозволяє президенту Зеленському відрізнитися від інших політиків і залучати увагу до своїх проблем і поглядів.

Критика Зеленського відрізняється від політичної критики інших тим, що вона більш проста і пряма. Зеленський звертається до громадян і намагається переконати їх у необхідності змін, що може бути корисним для розвитку демократії.

Популістська риторика відображається у критиці політиків, які створюють можливості для "відкатів", "потоків" та "дерибанів". Популізм – різновид політичної діяльності, прямо чи опосередковано орієнтованої на завоювання популярності серед населення переважно за допомогою проголошення гучних гасел, демагогічних цілей і завдань, обіцянок. Застосовується владою з метою здобуття широкої підтримки задля продовження чи зміни урядового курсу [41].

My election proves: people are tired of experienced, systemic, inflated politicians, who for 28 years have created a country of opportunities... opportunities for kickbacks, money flows, corruption [27].

My election proves that our citizens are tired of the experienced, pompous system politicians who over the 28 years, have created a country of opportunities — the opportunities to bribe, steal and pluck the resources [28].

Перший переклад звучить більш емоційно та негативно. Слова "kickbacks", "money flows" і "corruption" мають негативне забарвлення і вказують на наявність серйозних проблем в країні. Також слово "inflated" вказує на те, що політики мають високу думку про себе і свої досягнення, які, як вважає мовець, насправді не є значними. Цей переклад краще передає оригінальний сенс і емоційність. Він зберігає тон оригіналу і передає негативне забарвлення слів, що використовуються в оригіналі.

Другий переклад звучить менш емоційно, хоча і має подібний сенс. Слова "bribe", "steal" і "pluck" також вказують на корупційні проблеми, але їх негативне забарвлення менш виражено. Крім того, слово "proud" вказує на те, що політики мають високу думку про себе, але не обов'язково вказує на їх негативні дії і корупцію.

У своїй промові Володимир Зеленський акцентує увагу на важливості військових. Він висуває пропозиції щодо того, як держава може допомогти армії та окремим військовослужбовцям.

Не буває сильної армії там, де влада не поважає людей, які віддають життя за країну кожного дня. Я зроблю все, аби ви відчували повагу. Це гідне, а головне, стабільне фінансове забезпечення, це ваші житлові умови, законні відпустки після виконання бойових завдань, відпочинок для вас і ваших родин [31].

Вочевидь В. Зеленський натякає на те, що попередня влада не проявляла достатньої уваги до потреб та розвитку української армії.

There cannot be a powerful army where those in power don't respect the people who die for the country every day. I will do everything so that you feel respect: adequate and stable financial support, housing, vacations after completing combat missions, rest for you and your families [27].

There can be no strong army in a place where the authorities do not respect the people who every day sacrifice their life for the country. I will do everything I can to make you feel respect. This means decent, and most importantly, secure

salaries, living conditions, vocation leaves after the combat missions and your and your families' holidays [28].

Обидва переклади передають загальний зміст і ідею про те, що військові заслуговують поваги і гідної турботи від влади. Однак, є відмінності у використанні лексики і будові фраз.

Перший переклад використовує фразу "adequate and stable financial support", тоді як другий переклад говорить про "decent and secure salaries". "Adequate" в даному випадку означає "достатній", тоді як "decent" - це "пристойний" або "достойний". "Stable" перекладається як "стабільний", тоді як "secure" - як "безпечний".

Фраза "I will do everything so that you feel respect" використовує дієслово "feel", яке означає "відчувати" або "почувати", і виражає ідею того, що президент буде створювати умови, щоб адресат міг відчувати повагу з боку оточуючих.

Фраза "I will do everything I can to make you feel respect" використовує дієслово "make", яке означає "змусити" або "зробити", і виражає ідею того, що Зеленський буде активно діяти, щоб змусити інших поважати адресата.

Отже, різниця між цими фразами полягає у використанні різних дієслів і нюансів посилення. Перша фраза більш нейтральна і описує заходи, які будуть прийняті, щоб забезпечити повагу. Друга фраза більш активна і може підрозумівати використання більш рішучих дій. У цьому випадку другий переклад краще справляється з передачею оригінального посилу Зеленського, який налаштований рішуче і готовий діяти.

Після проведеного аналізу ми дійшли таких висновків: у представленій промові Зеленського реалізуються комунікативні стратегії позиціонування та кооперації. Для реалізації цих стратегій активно використовуються стилістичні прийоми, завдяки яким посилюється комунікативний вплив на слухача: виступ стає більш емоційним і експресивним.

Далі детально проаналізуємо переклад стилістичних прийомів, використаних в інавгураційній промові Володимира Зеленського.

3.3. Аналіз перекладу стилістичних прийомів, використаних в інавгураційній промові Володимира Зеленського

3.3.1 Лексичний повтор

Реалізації комунікативних задумів політиків сприяє використання широкого спектру стилістичних прийомів. Очікувано, що більша частина цих засобів належить до лексичного і синтаксичного рівнів. Зазвичай, політики прагнуть зробити свою промову досить експресивною, оскільки таким чином вони залучають більшу кількість виборців.

Застосування стилістичних фігур і тропів використовується для того, щоб надати тексту яскравості й виразності. У перекладача є вибір: спробувати скопіювати стилістичний прийом оригіналу, або, у випадку, коли це не можливо, – перекладачеві необхідно створити власний стилістичний засіб у тексті перекладу, такий засіб, що буде володіти аналогічним ефектом. При передачі тропів – порівнянь, епітетів, метафор, оксюморонів, алюзій і т. п. – перекладачеві кожен раз потрібно прийняти рішення: чи раціонально зберегти їх основоположні образи, або оптимальнішим рішенням буде заміна образу в перекладі іншим образом [32].

Критика перекладу – величезне поле для дослідження і кожен переклад має право на існування. В цілому складно сказати, що якийсь переклад був більш вдалим, а якийсь менш, оскільки недоліки були в обох випадках. Однак характеристики ідіостилю Володимира Зеленського (комунікативні стратегії, мовленнєві тактики і мовленнєвий вплив) по можливості були передані в повному обсязі. Це вдалося зробити за рахунок передачі стилістичних

прийомів таких, як лексичний повтор, метафора, метонімія, епітет і синтаксичний паралелізм.

Далі перейдемо до аналізу перекладів стилістичних прийомів. При аналізі перекладів для зручності приклади розділені за стилістичними прийомами.

У промовах В. Зеленського іноді можна зустріти лексичні повтори, які можуть бути використані як стилістичний прийом для підкреслення важливості певних думок або ідей. Мовознавчі джерела трактують повтор як різнорівневу та різнофункційну мовну одиницю, яка полягає у дво- або кількаразовому використанні в межах контексту в певній послідовності тотожних чи подібних (як у формальному, так і в семантичних аспектах) звуків, слів або їх частин, синтаксичних конструкцій, ужитих компактно або дистантно, для досягнення відповідного виражального чи виражально-зображального ефекту [23, с. 496]. Найбільш цікаві випадки передачі лексичного повтору і їх аналіз представлені нижче.

1. *Це не моя, це наша спільна перемога. І це – наш спільний шанс. За який ми несемо спільну відповідальність.*

Слово "спільний" повторюється тричі, для того щоб підкреслити значимість і силу єдності і співпраці в досягненні цілей. Це посилює думку про те, що перемога та шанс змінити ситуацію не належать лише одній людині, а досягаються зусиллями всієї команди чи суспільства. Розглянемо два варіанти перекладу цього речення:

a) *It's not mine, it's our common victory. And it's our common chance for which we take shared responsibility.*

б) *This is not just mine, this is our common victory. And this is our common chance that we are responsible for together.*

В обох варіантах сенс переданий вірно, проте лексичний повтор був переданий не до кінця.

Для повного збереження лексичного повтору можемо запропонувати такий варіант перекладу: *It's not just mine, it's our common victory. And it's our common chance for which we share common responsibility.*

2. Кожен з нас поклав руку на Конституцію і кожен з нас присягнув на вірність Україні.

У цьому реченні лексичний повтор полягає у використанні словосполучення "кожен із нас" двічі. Це підкреслює те, що кожна людина в Україні несе відповідальність за країну та її майбутнє. Таким чином, лексичний повтор допомагає посилити ідею того, що кожен громадянин повинен бути активним учасником у будівництві кращого майбутнього для України.

a) *Each of us put a hand on the Constitution, and each of us has sworn loyalty to Ukraine.*

б) *Each of us has just put his hand on the Constitution and swore allegiance to Ukraine.*

Лексичний повтор збережений тільки в першому випадку, у другому ж випадку повтор опускається, що звичайно, не сильно змінює загальний зміст фрази, але втрачається акцент, який є в оригіналі.

3. Мене часто питали: а на що ви готові заради припинення вогню? Дивне запитання. А на що готові ви заради життя близьких вам людей?

У цьому контексті лексичний повтор може бути використаний для наголошення на різниці між ситуаціями та відповідями, які можуть бути надані.

a) *I was asked very often what exactly I am ready to do to stop the war. It's a strange question. What are you ready to do, Ukrainians, for the lives of your relatives?*

б) *I have been often asked: What price are you ready to pay for the ceasefire? It's a strange question. What price are you ready to pay for the lives of you loved ones?*

Лексичний повтор збережений і в першому, і в другому перекладі. У першому перекладі використано прийом додавання (звернення *українці*). Таким чином це питання стає більш широким, тому що воно адресоване кільком українцям в цілому.

Друге питання (*"Яку ціну ти готовий заплатити за припинення вогню?"*) є більш індивідуальним. Тут використовується форма однини «ти» і дієслово «заплатити», що має на увазі персональну відповідальність і плату, яку окрема людина готова заплатити за досягнення миру.

Так само лексичний повтор Володимир Зеленський використовує під час дебатів із Петром Порошенком: ***Що стосується реформи, скажіть мені, будь ласка, якщо ліків якісних немає, якщо доступних цін на ліки немає, якщо нормальних умов в лікарнях немає, якщо нормальних зарплат у лікарів немає, яка це нафіг реформа?*** Постійний повтор конструкції «якщо немає» використовується для того, щоб зробити акцент на недоліках реформи.

As for the reform, please tell me, if there are no high-quality medicines, if there are no affordable prices for medicines, if there are no normal conditions in hospitals, if doctors do not have normal salaries, what kind of reform is this?

3.3.2. Метафора

Метафора (від грецького *metaphora* перенесення) - один із найпоширеніших тропів і засобів творення образності мови. У метафорі пряме тлумачення речей і явищ, вживання слів у їх автологічному значенні повинні бути замінені переносним [39]. У своїй промові Володимир Зеленський часто використовує прийом метафори.

Нижче представлені найбільш цікаві приклади перекладу метафори і їх аналіз.

1. ***«Європа – не десь там. Європа ось тут (у голові – ред.)»***. Ця метафора використовується для підкреслення ідеї, що ідеалізована "Європа"

не є віддаленим місцем, а є сутністю, що перебуває в мисленні і свідомості людей. "Голова" символізує усвідомлення і прийняття європейських цінностей, норм та стандартів, які необхідно засвоїти для стати справжньою європейською країною.

а) *...but Europe is not somewhere there, it's here (points to his head)*

б) *but Europe is not somewhere out there. Europe is here (in the head — Ed.)*

У цьому випадку для того, щоб передати суть свого висловлювання Володимир Зеленський використовує невербальний прийом (вказує на свою голову, замість того щоб просто закінчити речення словами).

Невербальна комунікація займає значне місце в житті людини і суспільства. Підкреслюючи важливість невербальної комунікації іноді кажуть: слова, можливо, це те, чим люди користуються, коли всі інші засоби спілкування виявилися безрезультатними [11, с. 14].

В обох перекладах збережений цей невербальний елемент завдяки доповненню в дужках.

2. *Це міфічні українські дороги, які будуються та ремонтуються тільки у чийсь бурхливій уяві.*

Ця метафора використовується для того, щоб наголосити на безлічі проблем із дорожньою інфраструктурою. Вона стверджує, що дороги в Україні є міфічними, тобто неіснуючими або існуючими лише у фантазіях. Зеленський використовує образ "бурхливої уяви" для наголошення на фантастичності ситуації.

а) *There are mythical Ukrainian roads, which are built only in someone's fertile imagination.*

б) *And then, there are also the mythical Ukrainian roads that are being built and repaired only in someone's prolific imagination.*

У першому перекладі використаний елемент опущення. Але це ніяк не змінює сенс оригінального висловлювання. У цілому обидва переклади добре передають метафору і сенс слів Зеленського

3. Ми повинні стати ісландцями у футболі, ізраїльтянами – в обороні рідної землі, японцями – у технологіях, швейцарцями – в умінні щасливо жити одне з одним, незважаючи на будь-які розбіжності.

У цьому вислові метафорично порівнюються різні національності з різних сфер, щоб показати, якими якостями ми повинні наділитися, аби будувати сильну та успішну Україну. Ця метафора акцентує на необхідності позичати позитивні риси та вміння з інших країн для досягнення успіху.

a) *We should become the Icelanders in football, the Israelis in defending our territory, the Japanese in technologies, the Swiss in the ability to live together despite all the differences.*

b) *We must become the Icelanders in soccer, the Israelis — in the defense of their native land, the Japanese — in technology and the Swiss — in the ability to live with each other in harmony, despite all the differences.*

Обидва переклади передають загальний зміст та ідею метафори про приклади успішних країн у різних сферах. Щодо точного перекладу окремих фраз, можуть бути невеликі відмінності, але вони не суттєво впливають на загальне розуміння метафори. Зеленський ефективно застосовує метафори для звернення до широкої аудиторії та створення емоційного зв'язку з людьми. Подібний стилістичний прийом ми можемо зустріти в багатьох виступах Володимира Зеленського. Наприклад, у виступі у Стенфордському університеті: ***Зараз у мене в руках творіння Джобса і Apple – iPhone. Це його серце. Воно б'ється. Б'ється з кожним вібро під час дзвінка або смс. А в ньому – наше українське творіння – держава у смартфоні***
Now I have a creation of Jobs and Apple - iPhone. This is his heart. And it beats. Beats with every vibration during a call or sms. And our Ukrainian creation - a state in a smartphone - is in it.

Також Володимир Зеленський використовує метафори у новорічному зверненні 2022 року: ***Обличчя Херсона посічене уламками снарядів, але головне, що Новий рік ми зустрічаємо вільними й разом під синьо-жовтими прапорами.***

The face of Kherson is cut by fragments of shells, but the main thing is that we welcome the New Year free and together under blue and yellow flags.

3.3.3. Метонімія

Метонімія – це семантичний процес, при якому форма мовної одиниці або оформлення мовної категорії переноситься з одного об'єкта позначення на інший на основі певної їх суміжності, дотичності (просторового, часового, атрибутивного, каузального та іншого характеру) при відображенні у свідомості мовця. [22, с. 339].

"Рука на Конституцію" - тут метонімія використана для позначення самого акту присяги на вірність Україні. Вираження "рука на Конституцію" представляє символічне діяння, яке показує зобов'язання та відданість Президента та громадян країні, представлений Конституцією.

a) *Each of us — put a hand on the Constitution, and each of us has sworn loyalty to Ukraine.*

б) *Each of us has just put his hand on the Constitution and swore allegiance to Ukraine.*

Обидва переклади використовують прямий спосіб перекладу і відображають сутність дії присяги на вірність Україні, яка супроводжується кладенням руки на Конституцію.

Також метонімію ми можемо побачити під час новорічного звернення: **Одеса. Сонячна й привітна, тепер – фортеця. Світова фортеця. Яка захищає нас і яка захищає світ. Годує його, щодня відправляючи морем мільйони тонн порятунку.**

Odesa. Sunny and friendly, now a fortress. World fortress. Which defends us and which defends the world. Feeds it by sending millions of tonnes of salvation by sea every day.

Ми б'ємось як одна команда – уся країна, усі наші регіони. Я захоплююся вами всіма. Я хочу подякувати кожному незламному регіону

України.

We fight as one team – the whole country, all our regions. I admire you all. I want to thank every invincible region of Ukraine.

Використовуються слова "Одеса", "команда", "країна" і "регіони" для позначення групи людей, які разом працюють або підтримують один одного. Ця метонімія використовується для зазначення того, що люди в різних регіонах України об'єднані спільною метою і діють разом, як одна сильна команда.

3.3.4. Епітет

Епітет – це будь-яке художнє означення, призначення якого, як свідчить його етимологічне походження, виявляється в тому, щоб надати предмету поетичності та живопису, тобто визначити індивідуальну якість предмета, яка належить лише йому одному і не переноситься на інші предмети [2, с.1].

1. Уявить собі гучні заголовки. Епітет "гучні" використовується для опису публічної уваги та відображає значимість подій.

a) *Imagine screaming headlines.*

б) *Now, imagine the headlines.*

Епітет переданий тільки в першому випадку. Прикметник "screaming" дає відчуття шуму, сили і незвичайності. Таким чином, вираз "screaming headlines" описує виразні, гучні та запаморочливі заголовки новинних статей, які привертають увагу і видаються незвичайними або надзвичайно важливими.

2. Це шокуючі тарифи, принизливі зарплати і пенсії, болючі ціни, неіснуючі робочі місця.

a) *There are shocking tariffs, humiliating salaries and pensions, prices that hurt and workplaces that don't exist.*

б) *Among them are the shocking utility tariffs, humiliating wages and pensions, painful prices and non-existent jobs.*

Епітет «шокуючі тарифи» використовується, щоб підкреслити велику незадовільність або несправедливість тарифів. В обох перекладах (а) і (б) епітет зберігається.

«Принизливі зарплати і пенсії» - тут слово "принизливі" використовується для передачі відчуття пониження гідності або непропорційно низького рівня виплат. В обох перекладах цей елемент збережено. Слово "humiliating" в Оксфордському словнику трактується як «змушувати когось відчувати себе присоромленим або дурним» [35].

"Болючі ціни" - використання цього епітету вказує на високі ціни, які призводять до фізичного або емоційного дискомфорту. Обидва переклади зберігають цей елемент, але використовують різні лексичні засоби. Різниця полягає в синтаксичній структурі та використанні "that hurt" як підрядної прикладкової конструкції в першому виразі і простому прикметнику "rainful" в другому виразі.

"Неіснуючі робочі місця" - тут епітет "неіснуючі" використовується для того, щоб підкреслити відсутність робочих місць. Різниця між виразами «workplaces that don't exist» та «non-existent jobs» полягає в синтаксичній структурі, де в першому виразі використовується підрядна прикладкова конструкція, а в другому - простий прикметник. Однак, обидва переклади передають схожу ідею про відсутність робочих місць.

3.3.5. Синтаксичний паралелізм

Паралелізм (грец. παράλληλος — той, що йде поруч) синтаксичний — це стилістична фігура, яка ґрунтується на однотипній синтаксичній побудові двох або більше суміжних мовних одиниць, переважно рядків поетичного тексту, що породжує відчуття їхньої симетрії [40].

1. Там, на передовій, немає чвар і розбрату, там є сміливість і честь.

У цьому випадку, синтаксичні конструкції "немає чвар і розбрату" і "є сміливість і честь" мають однакову структуру, в якій використовується однаковий шаблон "немає... і" і "є...і". Цей паралелізм створює ефект симетрії і балансу в реченні, а також допомагає підкреслити протиставлення між відсутністю конфліктів і наявністю мужності і честі на передовій.

a) *I know this for sure from the fighters who defend Ukraine, our heroes — both Ukrainian-speaking and Russian-speaking.*

б) *There, in the frontline, there is no strife and discord, there is only courage and honor.*

Як ми бачимо, переклад (а) не зберіг цей синтаксичний паралелізм, тут була застосована трансформація опущення. Переклад (б) зберігає цю конструкцію і передає посил Зеленського.

Також синтаксичний паралелізм ми можемо помітити під час дебатів із Петром Порошенком: ***Тому, пане Порошенко, я тут. Тому я тут зі своєю командою. Я не політик. Я просто людина, проста людина, яка прийшла зламати цю систему.***

That is why, Mr. Poroshenko, I am here. That is why I am here with my team. I am not a politician. I am just a person, a simple person who came to break this system.

Синтаксичний паралелізм спостерігаємо під час виступу в Стенфордському університеті: ***У всьому світі відома американська мрія. Але ми втратили багато часу, у нас немає часу мріяти. У нас немає української мрії, у нас є українська мета... .***

The American dream is known all over the world. But we have lost a lot of time, we don't have time to dream. We don't have a Ukrainian dream, we have a Ukrainian goal...

ВИСНОВКИ

На сьогоднішній день Володимир Зеленський дуже впливова фігура в політиці. Це нестандартна мовна особистість, тому аналізу його ідіостилю було присвячене це дослідження.

В ході проведення лінгвістичного аналізу ідіостилю Володимира Зеленського було виявлено деякі особливості його мовної манери та стилістики. Володимир Зеленський використовує просту та доступну мову, що сприяє його комунікативності та здатності досягати широкої аудиторії. Ідіостиль В. Зеленського відображає його спроможність взаємодіяти з громадськістю та встановлювати емоційний зв'язок з аудиторією. Використання неформальної мови та гумористичних елементів допомагає йому зберегти популярність серед широкого кола людей.

Оскільки під приціл потрапляє саме мовна особистість Володимира Зеленського, то ідіостиль та його характеристики також становили цінність для цього дослідження. Поняття "політичний дискурс" та "ідіостиль" - два масштабні вектори цієї роботи, яким присвячені два перші розділи. У перших двох розділах, які представляють теоретичний блок дослідження, було здійснено синтез інформації, наявної з цих питань.

Ми виявили, що політичний дискурс розглядають у широкому й вузькому сенсах. У широкому сенсі політичний дискурс розглядається як все, що прямо або побічно належить до політики, у вузькому сенсі – це спілкування в рамках певної політичної ситуації, яке найчастіше націлене на завоювання влади. У роботі ми дотримуємося широкого розуміння.

Чітка структура визначення жанрової різноманітності політичного дискурсу так само відсутня, вчені розходяться в думках, проте виділяють центральні жанри (ті, які мають безпосереднє відношення до політичної діяльності) і периферійні (ті жанри, які перетинаються з жанрами інших різновидів дискурсу).

Ми розглянули "ідіостиль" з позицій перекладознавства. У такому випадку інтерес представляли як передача ідіостилю оратора, так і вплив в процесі перекладу ідіостилю самого перекладача. Було виявлено, що при передачі ідіостилю оратора спостерігаються тенденції до канцеляризму й нейтральності. Особистість перекладача в ідеальних умовах не впливає на ідіостиль автора, перекладач виступає лише в ролі транслятора. Однак було виявлено, що зважаючи на очевидні відмінності між вихідною і перекладною мовами, образ оратора буде залежати від особистості перекладача.

У цій роботі було проаналізовано такі виступи Володимира Зеленського: інавгураційна промова, виступ у Стенфордському університеті, новорічне звернення і дебати з Петром Порошенком.

У представлених промовах реалізуються комунікативні стратегії позиціонування і кооперації, тактики інтеграції, емоційного настрою, реагування і встановлення авторитету, а також переконання як прихований мовленнєвий вплив. Для реалізації цих характеристик активно використовуються стилістичні прийоми, завдяки яким реалізуються компоненти ідіостилю.

Під час аналізу перекладів було виявлено, що всі зазначені компоненти були збережені. Це стало можливим завдяки передачі стилістичних прийомів.

За результатами дослідження було виявлено, що на сьогодні способи перекладу стилістичних прийомів як основних компонентів ідіостилю в рамках політичного дискурсу - велике поле для дослідження. Ми вважаємо, що цьому аспекту в освітньому процесі необхідно приділити особливу увагу.

На нашу думку, отримані результати можуть бути застосовані під час перекладу політичних виступів та інтерв'ю, а також під час занять із перекладу та для створення методичних посібників із тренування перекладу стилістичних прийомів, оскільки саме цей аспект становить особливу складність під час перекладу.

Поставлену мету та поставлені завдання, зазначені у вступі, було виконано.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Академія, 2004. 344 с.
2. Бибик С.П. Словник епітетів української мови / С.П.Бибик, С.Є.Єрмоленко, Л.О.Пустовіт . – К., 1998. – 431 с.
3. Бондаренко Я. О. Дискурс акцентуєваних мовних особистостей: комунікативно-когнітивний аспект (на матеріалі персонажного мовлення в сучасній американській художній прозі) / Я. О. Бондаренко. – Київ : Вид-во КНЛУ, 2002. 243 с.
4. Бухінська Т. В. Внутрішньоавторська варіативність розміру речень як одна з характеристик індивідуального стилю письменника. Наукова стаття. 5 с.
5. Вайсгербер Й.Л. Рідна мова і формування духу: Пер. з нім. 2-е видання УРСС, 2004. 232 с.
6. Водак Р. та Ферклаф Н. Критичний аналіз дискурсу. 1997.
7. Водак Рут Гендер та дискурс. Лондон: Сейдж, 1997. 320 с.
8. Єльнікова Н.І. Семантичні особливості жаргонних номінацій людини. Наукова стаття. 2 с.
9. Єргович П. Зіставний аналіз промов президентів Петра Порошенка та Володимира Зеленського. 2021. 55 с.
10. Застровська С.О., Застровський О.А. Загальне поняття мовної особистості. Наукова стаття. 2011. 5 с.
11. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація. Навчальний посібник для студентів. К. Вид-во «Освіта України», 2014. 289 с.
12. Кондратенко Н. В. Публічний виступ як мовленнєвий жанр ритуальної політичної комунікації: трансформація новорічного звернення в українській президентській риторичі (на матеріалі новорічних привітань Петра Порошенка). Наукова стаття. 10 с.
13. Кондратенко Н. В. Типологія мовленнєвих жанрів українського політичного дискурсу. Стаття зі збірки наукових праць. Випуск 9, 2017

14. Кондратенко Н. В. Український політичний дискурс: Текстуалізація реальності: Монографія. Одеса: Чорномор'я, 2007. 156 с.
15. Ліпницький О. С. Рецепція вивчення поняття ідіостиль у сучасній лінгвістиці. 3 с.
16. Лукіна Л. В. Політичний дискурс: сутність та особливості застосування. Наукова стаття. 6 с.
17. Мацько Л. І. Аспекти мовної особистості у перспекції педагогічного дискурсу / Л. Мацько // Дивослово. – 2006. 4 с.
18. Нагорна Л. Б. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. К.: Світогляд, 2005. 316 с.
19. Пентилюк М. І. Мовна особистість учня в перспекції мовленнєвого спілкування / М. І. Пентилюк // Пентилюк М. І. Актуальні проблеми сучасної 2 лінгводидактики : збірн. статей / М. І. Пентилюк. - К. : Ленвіт, 2011. 84 с.
20. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність : монографія. Київ, 2002. 392 с.
21. Сухих С. А. Риси мовної особистості / С. А. Сухих // комунікативно-функціональний аспект мовних одиниць. 1993. 90 с.
22. Українська мова : енцикл. / [редкол. : Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співгол.), М. П. Зяблюк та ін.]. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Укр. енцикл., 2004. – 824 с.
23. Українська мова : енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський та ін. Вид. 2-ге, випр. і допов. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 820 с.
24. Ферклаф Н. Жанри в політичному дискурсі. Encyclopedia of Language and Linguistics. Oxford, Elsevier, 2005.
25. Шевчук Н. В. Особливості політичного дискурсу: зміст, функції, жанрове втілення. Вісник ДАКККіМ. Наукова стаття. 7 с.

26. Шевчук Н. В. Особливості політичного дискурсу: зміст, функції, жанрове втілення. Вісник ДАКККіМ. Політологія. Вип. 1. 2013. С. 263–269.

Інтернет видання

27. Volodymyr Zelensky inauguration speech.
URL:<https://speakola.com/political/volodymyr-zelensky-inauguration-speech-2019>
28. Volodymyr Zelensky's Inaugural Address.
URL:<https://www.president.gov.ua/en/news/inavguracijna-promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelensk-55489>
29. Дебати Володимира Зеленського і Петра Порошенка. URL:
<https://tsn.ua/amp/politika/debati-zelenskogo-ta-poroshenka-povniy-tekst-vistupiv-ta-vidpovidey-kandidativ-1332675.html>
30. Дискурс. Енциклопедія сучасної України.
URL:<https://esu.com.ua/article-24374>
31. Інавгураційна промова Президента України Володимира Зеленського. URL: <https://www.president.gov.ua/news/inavguracijna-promova-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelensk-55489>
32. Мациборко Т.М. Способи передачі стилістичних засобів англomовного кінодискурсу при перекладі. Стаття. URL:
<https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.13.06.html>
33. Мудрі вислови про професію перекладача. URL:
<https://sites.google.com/site/theprofessionofaninterpreter/mudri-vislovi-pro-profesiu-perekladaca>
34. Новорічне привітання Президента України Володимира Зеленського. URL: <https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-80197>
35. Оксфордський словник англійської мови.
URL:<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/humiliating>

36. Політичний дискурс статті. Політичний дискурс: основні функції
URL: <https://panstepanperm.ru/uk/tools/politicheskii-diskurs-stati-politicheskii-diskurs-osnovnye-funkcii/>
37. Промова Володимира Зеленського у Стенфордському університеті.
URL: <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-vistupiv-u-stenfordskomu-universiteti-uk-70521>
38. Розенфельд Ю.М., Герасіна Л.М., Осипова Н.П. Політологія: підручник. Харків: Право, 2001 URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-58.html>
39. Салій З. Метафора у публіцистичному мовленні (на прикладі книги М. Рильського «Вечірні розмови»). 2020. URL: https://naurok.com.ua/metafora-u-publicistichnomu-movlenni-na-prikladi-knigi-m-rilskogo-vechirni-rozmovi-194164.html#_Тoc229737603
40. Словник літературознавчих термінів. URL: <http://surl.li/iankt>
41. Співак В.І. Юридична енциклопедія // Енциклопедичне видавництво. 2002. URL: <https://leksika.com.ua/13410927/legal/populizm>